

POSTANOWIENIE

Dnia 7 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi B. W.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem

Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa (...), I ACz (...)

wydanym w sprawie z powództwa A. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko B. W.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 7 czerwca 2019 r.,

zażalenia pozwanej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 30 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

1. prostuje oczywistą niedokładność postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 stycznia 2019 r. poprzez wskazanie, że skarga o wznowienie postępowania została wniesiona od wyroku tego Sądu z dnia 19 stycznia 2018 r.,

2. oddala zażalenie,

3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Pozwana B. W. wniosła zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 stycznia 2019 r., którym odrzucono jej skargę o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa A. spółki z o.o. w W. przeciwko J. R. o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną. Sprawa ta zakończyła się wydaniem przez Sąd Apelacyjny w (...) prawomocnego wyroku z dnia 19 stycznia 2018 r.

W sprawie objętej skargą Sąd Okręgowy w S., wyrokiem z dnia 24 października 2016 r., uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda umowę darowizny udziału 5/6 części nieruchomości położonej w U., oznaczonej jako działka 1663, zawartą w dniu 28 grudnia 2015 r. pomiędzy darczyńcą D. R., a obdarowaną J. R. Ochrony pauliańskiej Sąd udzielił wierzytelności powoda w kwocie 1 138 985 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty.

Pozwana J. R. wniosła apelację od tego wyroku, którą Sąd Apelacyjny w (...) oddalił wyrokiem z dnia 19 stycznia 2018 r., od tego wyroku następczyni prawna J. R. - B. W. - wywiodła skargę o wznowienie postępowania.

Skargę oparła na podstawie wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. Argumentowała, że w toku postępowania przed Sądem Okręgowym w S. pełnomocniczka J. R. była całkowicie ignorowana przez Sąd, o czym świadczyło oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka D. R. na okoliczność, iż pozwana nie wiedziała o jego długach. Ponadto D. R. już w dniu 24 grudnia 2015 r., a notariusz S. P. od dnia 14 grudnia 2015 r. wiedzieli, że J. R. chciała odwołać darowiznę udziału 5/6 części w nieruchomości gruntowej, której dokonała wcześniej na rzecz D. R. Do wniosku o wznowienie postępowania skarżąca dołączyła pismo wyrażające wolę odwołania przez J. R. darowizny na rzecz D. R., potwierdzenie nadania tego pisma i zwrotne poświadczenie jego odbioru przez pracownika kancelarii notarialnej w dniu 14 grudnia 2015 r. Dowody te miały świadczyć o celowym działaniu przez D. R. na szkodę J. R. we współdziałaniu z notariuszem, czego skutkiem było podpisanie ostatecznie przez J. R. umowy o zwrotnej

darowiznie udziałów w nieruchomości, zamiast zamierzonego przez nią aktu usuwającego skutki dokonanej przez nią darowizny w drodze jej odwołania.

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 30 stycznia 2019 r. odrzucił skargę uznając, że powołane przez skarżącą okoliczności oraz dowody (kserokopia pisma córki J. R. do notariusza o woli odwołania darowizny dokonanej przez jej matkę na rzecz D. R. i woli ustalenia terminu wykonania tej czynności na dzień 28 grudnia 2015 r., dowodu jego nadania oraz zwrotnego potwierdzenia odbioru) nie spełniają wymagań art. 403 § 2 k.p.c. ponieważ, z wyjątkiem zwrotnego poświadczenia odbioru, były znane Sądowi drugiej instancji przed wydaniem wyroku, znajdowały się bowiem w aktach sprawy. Sądy obydwu instancji odniosły się do wynikającego z tych dokumentów faktu odwołania darowizny z uwagi na rażącą niewdzięczność i uznały, że są to okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Odrzucając skargę o wznowienie, Sąd Apelacyjny ocenił, że w wypadku kiedy sąd drugiej instancji ocenił wniosek dowodowy i stwierdził, że jest on spóźniony w rozumieniu art. 381 k.p.c., dowód taki nie może posłużyć do skutecznego wznowienia postępowania, ponieważ nie ma wymaganej przez art. 403 § 2 k.p.c. cechy nowości polegającej na tym, że strona nie mogła z niego skorzystać w poprzednim postępowaniu. Konkludując, Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowej podstawie i odrzucił ją z powołaniem się na art. 410 § 1 k.p.c.

W zażaleniu skarżąca zarzuciła naruszenie art. 410 k.p.c. przez przekroczenie granic badania, czy skarga jest oparta na ustawowej podstawie oraz art. 403 § 1 pkt 2 i art. 404 k.p.c. przez ich niezastosowanie i nierozpoznanie istoty sprawy, którą stanowiło oparcie przez nią skargi także na podstawie z art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. Złożyła wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...).

W odpowiedzi na zażalenie skarżącej powód domagał się jego oddalenia w całości i zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zdaniem skarżącej, do naruszenia art. 410 § 2 k.p.c. doszło na skutek zbadania przez Sąd Apelacyjny nie tylko tego, czy środki dowodowe wskazane przez nią jako nowo wykryte mogły według jej wyjaśnień wywrzeć wpływ na wynik sprawy, ale także to, czy rzeczywiście taki wpływ miały. Nie jest to jednak zarzut uzasadniony. W zaskarżonym postanowieniu Sąd Apelacyjny opowiedział się za stanowiskiem, że przewidziane w art. 410 § 2 k.p.c. badanie skargi obejmuje nie tylko kontrolę, czy powołana podstawa skargi odpowiada wzorcowi ustawowemu, ale także badanie czy podstawa taka występuje – w świetle twierdzeń skargi, które należy traktować na tym etapie jako prawdziwe. Koncepcję taką, z pewnymi wahaniem co do dopuszczalnej wnikliwości oceny opartej na badaniu argumentacji zawartej w uzasadnieniu skargi, przyjmuje przeważająca część orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. także powołane w zażaleniu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2018 r., III CZ 8/18, www.sn.pl).

Sąd Apelacyjny dokonał takiej oceny – wskazał, że skarżąca powołała jako nowe dowody - pismo wyrażające wolę odwołania przez J. R. darowizny na rzecz D. R., potwierdzenie nadania tego pisma i zwrotne poświadczenie jego odbioru przez pracownika kancelarii notarialnej, lecz dowody te (poza dowodem doręczenia) były już znane w toku poprzedniego postępowania i uznane przez Sąd za nieistotne dla rozstrzygnięcia. Okoliczności te wynikały z uzasadnienia pierwotnie wniesionej skargi, w którym skarżąca wprost stwierdziła, że nie akceptuje ustnego uzasadnienia Sądu Apelacyjnego, jakoby nie było informacji, że babcia miała wolę odwołania darowizny, bo „przecież w dokumentach ten fakt jest wyraźnie przez nas i naszego pełnomocnika podnoszony i dowodzony”. Z kolei w piśmie uzupełniającym braki formalne skarżąca wskazała, że kopia listu zgłoszonego jako nowy dowód została złożona do akt sprawy już w poprzednim postępowaniu na rozprawie w dniu 19 stycznia 2018 r. A w piśmie z 15 lipca 2018 r. oświadczyła, że w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji reprezentująca J. R. - R.W. dowodziła, iż J. R. odwołała darowiznę ustnie, zaś dokument potwierdzenia doręczenia pisma do notariusza, który wcześniej zaginął, został odnaleziony, kiedy sprawa toczyła się przed Sądem Apelacyjnym. Z tych okoliczności wynika, że powołane dowody zostały zgłoszone w toku postępowania (kopia pisma, dowód nadania) lub już w tym czasie strona pozwana nimi dysponowała i mogła je

przedstawić (dowód doręczenia). Tym samym z treści skargi wynika, że nie wystąpiła podstawa z art. 403 § 2 k.p.c. wskazana przez skarżącą, gdyż jej podstawowym założeniem jest obiektywna niemożność skorzystania z określonych środków dowodowych w poprzednim postępowaniu.

W zażaleniu skarżąca powołuje się także na nierozpoznanie zgłoszonej przez nią podstawy z art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. – a więc zarzutu, że wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa. Twierdzi, że w skardze powołała się na tę podstawę, ponieważ wskazała, że przed Sądem Rejonowym w P. toczy się postępowanie karne w związku z zarzutami stawianymi notariuszowi S. P. Ponieważ jednak z twierdzeń skarżącej wynikało, że notariuszowi zarzucała współdziałanie z D. R. na szkodę J. R. poprzez przygotowanie aktu notarialnego obejmującego umowę darowizny udziałów w nieruchomości (czynność ta została skutecznie zaskarżona przez wierzyciela D. R. w poprzednim postępowaniu), zamiast aktu dokonującego zmian własnościowych na skutek odwołania darowizny, to czynności te w sposób oczywisty nie mogą wykazać, że wyrok został uzyskany w wyniku przestępstwa. Wskazana przez skarżącą podstawa skargi wznowieniowej wymaga, aby przestępstwo posłużyło do uzyskania prawomocnego wyroku, od którego wnoszona jest skarga o wznowienie postępowania – nie jest natomiast wystarczające twierdzenie, że w wyniku przestępstwa powstał dokument, na którym wyrok ten został oparty. Ponadto konieczne jest (art. 404 k.p.c.) wykazanie przestępstwa prawomocnym wyrokiem skazującym lub też wskazanie przyczyn, dla których postępowanie karne nie może być wszczęte lub zostało umorzone z innych przyczyn niż brak dowodów. Z uzasadnienia skargi wynika zaś, że postępowanie przygotowawcze jest w toku i nie zostało prawomocnie zakończone w sposób wymagany przez powołany przepis.

W uzasadnieniu zażalenia skarżąca powołuje się ponadto na wyrok skazujący D. R., jednak - poza tym, że podstawa ta nie była wcześniej zgłoszona - stwierdzone przestępstwo popełnione zostało na szkodę wierzyciela będącego powodem w poprzedniej sprawie i uzasadniało zgłoszone powództwo, nie zaś obronę J. R.

Z przytoczonych względów zażalenie skarżącej podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 2 i 3 w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

Z uwagi na niewskazanie w postanowieniu Sądu Apelacyjnego orzeczenia, od którego wniesiona została skarga o wznowienie postępowania, konieczne było jego sprostowanie w tym zakresie po myśli art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹, art. 391 § 1, art. 350 i art. 360 k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego wynika z treści art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c.

aj